

Schriftcritiek" in hare bedenkelijke strekking voor de gemeente des levenden Gods", waarin betoogd wordt, hoe die critiek moet uitloopen op een doodbloeden der Theologie; niet kan doorgaan zonder aan de gemeente haar Heilige Schrift te ontrooven en eindigen zal met haar weerloos over te leveren in de armen van het ondraaglijkst, wjl intellectueel, clericalisme.

In 1888 sprak Dr. Kuyper bij diezelfde gelegenheid een rede uit over „Het Calvinisme en de kunst", waarin het vooroordeel, als ware Gereformeerde zin, en zin voor de kunst elkaar volstrekt uitsluitende begrippen, bestreden wordt en waarvan de slotsom luidt: „En dan alleen zal in de eeuw, die straks wordt ingeluid, ons Calvinisme weer zijn volle bekoring oefenen, als het — wat waar en goed en schoon is in één gouden snoer saamrijgend — niet enkel dogmatisch in het doen schitteren der waarheid, en niet alleen practisch in het doen blinken van gerechtigheid, maar ook weer aesthetisch in het schoon, dat geest en stof doortintelt, de Goddelijkheid van onzen God verheerlijkt."

Vier jaar later werd de machtige rede over de „Verflauwing der grenzen" tegen den moordenden invloed van het Pantheïsme gehouden. Deze sloeg zoo in, dat jaren achtereen in Gereformeerde kringen verschijnselen die op inzinking en afwijking van het Gereformeerd beginsel wezen als „verflauwing der grenzen" werden aangeduid.

Bij zijn laatste rectorale oratie in 1899 achtte Dr. Kuyper het zijn roeping tegen nog doodelijker gevaar, dat in de *Evolutie* schuilt te waarschuwen. Deze rede spant de kroon. Daarom willen we er eenige denkbeelden uit overnemen.

In gespierde taal wordt in het begin der oratie aangetoond hoe de nog nawerkende Christelijke denkkraft in de intelligentie der 19de eeuw spoor-slags te loor ging, en dat de hypnose der Evolutie-theorie daaraan schuld heeft. Legde tot dusver, zoo luidt het verder, de zich van Christus afkeerende wetenschap met voorliefde de hand op het empirisch-waarneembare, om het mystiek-ongrijpbare aan religie en mystiek over te laten, in het laatste vierde der 19de eeuw sloeg ten deze de wind om. Het Evolutie-dogma trad op met de pretentie, van door zijn monistische mechaniek, heel den Kosmos, tot in zijn eersten oorsprong te verklaren. Het beginsel, door de aanhangers der Evolutie beleden is *absoluut*. Niet alleen alle natuurkundige